

17.2.2026

Eduskunnan talousvaliokunta

U 73/2025 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksista

Suomen Yrittäjät kiittää mahdollisuudesta lausua kirjallisesti. Suomen Yrittäjät pitää valtioneuvoston yleislinjausta oikeansuuntaisena ja katsoo, että ohjelman tavoitteet tukevat suomalaisten yritysten kilpailukykyä.

1. (1) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelman "Horisontti Eurooppa -asetus" perustamisesta vuosiksi 2028–2034, sen osallistumista ja tulosten levittämistä koskevien sääntöjen vahvistamisesta ja asetuksen (EU) 2021/695 kumoamisesta, (2) neuvoston päätökseksi tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelman "Horisontti Eurooppa" (2028–2034) täytäntöönpanoa koskevasta erityisohjelmasta, kyseiseen ohjelmaan osallistumista ja sen tulosten levittämistä koskevien sääntöjen vahvistamisesta sekä päätöksen (EU) 2021/764 kumoamisesta,

Suomen Yrittäjät pitää tutkimuksen ja innovoinnin Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaa ja siihen kytkeytyviä esityksiä erittäin tärkeinä eurooppalaisen kilpailukyvyn, kasvun ja turvallisuuden vahvistamiseksi. Näemme tutkimus- ja innovaatiopolitiikan keskeisenä osana toimivaa sisämarkkinaa ja yritysten toimintaympäristöä, mikä on ollut Yrittäjien EU-vaikuttamisen pitkäaikainen ydinlinjaus.

Suomen Yrittäjät pitää Euroopan komission ehdotusta Euroopan unionin tutkimuksen ja innovaatioiden Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaksi kaudelle 2028–2034 yleispiirteissään oikeansuuntaisena ja kannatettavana. Samalla korostamme, että komission ohjelmaan esittämät uudet yksinkertaistamistoimet sekä rahoituksen tuntuva kasvattaminen tulee tuottaa konkreettista lisäarvoa yritysten innovaatiotoimintaan ja erityisesti pk-yritysten mahdollisuuksiin osallistua tutkimus- ja kilpailukykyohjelmiin.

Suomen Yrittäjät tukee valtioneuvoston tavoitetta tehdä Horisontti Eurooppa -ohjelmaan osallistumisesta nykyistä houkuttelevampaa etenkin pienille ja keskisuurille yrityksille. Ohjelman vaikuttavuus riippuu siitä, kuinka hyvin se onnistuu tavoittamaan koko yrityskentän ja tarjoamaan pk-yrityksille aidosti saavutettavia instrumentteja. Pk-yritysten näkökulmasta Horisontti-ohjelmaan osallistuminen on edelleen hallinnollisesti raskasta. Tämän vuoksi on tarpeen edistää ekosysteemien rakentamista ja kehittää

rahoitushaun toimivuutta siten, että pk-yritykset voivat helpommin osallistua konsortioihin.

Olemme valtioneuvoston kanssa samaa mieltä siitä, että komission ehdottama rahoituksen kokonaistaso on korkea. On kuitenkin huomioitava, että Suomi on Horisontti-ohjelmassa nettosaaja ja että ohjelma tarjoaa merkittäviä mahdollisuuksia suomalaisen TKI-toiminnan vahvistamiseen. Kokonaisrahoituksen kasvattaminen nykyisestä on siksi perusteltua, mutta lähes kaksinkertainen lisäys ei ole tasapainoinen ratkaisu nykyisessä julkisen talouden tilanteessa. Rahoituksen kasvaessa on sitäkin tärkeämpää pitää kiinni laadun, vaikuttavuuden ja eurooppalaisen lisäarvon ensisijaisuudesta hankerahoitusta jaettaessa. Tutkimus- ja innovaatio-ohjelma ei saa jatkosakaan olla koheesiopolitiikan väline.

Pidämme myönteisenä sitä, että kilpailukykyrahasto on kytketty osaksi Horisontti Eurooppa -kokonaisuutta. Tämä vahvistaa ohjelmien välistä yhteentoimivuutta ja tukee yritysälhtöistä innovaatiotoimintaa. Horisontti-ohjelman toisen pilarin teemat ovat hyvin linjassa myös Suomen tutkimus- ja innovaationeuvoston äskettäin julkaisemien kansallisten TKI-politiikan strategisten valintojen kanssa. Erityisesti kolmannen pilarin mahdollistama kaksoiskäyttötekniologian tutkimus- ja innovaatiotoiminta avaa merkittäviä uusia mahdollisuuksia suomalaisille pk-yrityksille.

Suhtaudumme myönteisesti siihen, että Horisontti-ohjelmassa myönnetään avustuksia tutkimus- ja teknologiainfrastruktuureihin edellyttäen, että rahoituskriteereissä korostetaan yhteistyön ja yrityspalveluiden merkitystä. Monipuoliset infrastruktuurit ovat pk-yrityksille ja startup-yrityksille tärkeitä, sillä vastaavat tutkimusympäristöt ovat useimmiten liian kalliita rakentaa omin varoin. On kuitenkin tärkeää huolehtia siitä, että infrastruktuurien tarjoamat palvelut eivät houkuttele ainoastaan suuria yrityksiä, vaan palvelevat laajasti koko yrityskehitystä.

Pidämme lähtökohtaisesti myönteisenä kehityksenä sitä, että ohjelmassa otetaan mallia toimivista vaikutus- ja tulosarvioinneista. Tämä parantaa ohjelman läpinäkyvyyttä ja varmistaa, että rahoituksen suuntaaminen perustuu mitattavaan vaikuttavuuteen.

Kannatamme valtioneuvoston linjausta siitä, ettei widening-toimien suhteellista osuutta tule kasvattaa. Yritysälhtöisen kilpailukykyyn näkökulmasta rahoituksen tulee kohdistua ensisijaisesti korkeatasoiseen tutkimukseen ja innovaatioihin, eikä EU:n sisäisten rakenteellisten erojen tasaukseen. Koheesiopolitiikka on tarkoituksenmukaisempi väline unionin sisäisten kehityserojen kaventamiseen, kun taas tutkimusrahoituksen tulee tukea laadukainta ja vaikuttavinta tutkimusta ja innovaatiotoimintaa.

Muistutamme, että ohjelmakausi on pitkä ja toimintaympäristössä voi tapahtua tuona aikana yllättäviäkin muutoksia, jotka voivat vaikuttaa ohjelman tavoitteisiin ja toimintaan. Ohjelman puitteiden, painotusten ja resursien on siten oltava myös riittävän joustavia ja reagoitukykyisiä.

2. (3) neuvoston asetukseksi tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelmaa ”Horisontti Eurooppa” täydentävän Euroopan atomienergiayhteisön tutkimus- ja koulutusohjelman perustamisesta vuosiksi 2028–2032, yhteisön osuudesta ITER-hankkeeseen ja asetuksen (Euratom) 2025/1304 kumoamisesta, (4) neuvoston asetukseksi Liettuassa sijaitsevan Ignalinan ydinvoimalaitoksen käytöstäpoiston avustusohjelman perustamisesta vuosiksi 2028–2034 ja asetuksen (EU) 2021/101 kumoamisesta ja (5) neuvoston asetukseksi välineen perustamisesta ydinturvallisuuteen liittyvää yhteistyötä ja ydinlaitosten käytöstä poistamista varten vuosiksi 2028–2034 ja asetusten (Euratom) 2021/100 ja (Euratom) 2021/948 kumoamisesta

Pidämme tärkeänä Euroopan teknologisen osaamisen vahvistamista, teollisuuden ja tutkimuksen kilpailukykyä, turvallisuuden ylläpitoa ja eurooppalaisen energiaturvallisuuden pitkäjänteistä kehittämistä.

Suomen Yrittäjät pitää valtioneuvoston kantoja perusteltuina ja kannatettavina.

Kunnioittavasti,

Suomen Yrittäjät

Maria Nyroos
Digi- ja TKI-politiikan asiantuntija